

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УКРАЇНСЬКА ШКОЛА АРХЕТИПКИ

**АРХЕТИПКА І ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ:
ГРОМАДЯНСЬКА САМООРГАНІЗАЦІЯ,
СОЦІАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ, СУСПІЛЬНА
ІНТЕГРАЦІЯ**

**Збірник наукових праць переможців і кращих авторів
Третього міжнародного конкурсу молодих учених**

**КИЇВ
НТЦ «Псіхея»
2015**

УДК 351/354(477)"2015"(082)

ББК 67.9(4Укр)401я43

A87

Схвалено Вченою радою Національної академії
державного управління при Президентові України
(протокол № 223/4-7 від 28 травня 2015 року)

Експертна колегія:

Тетяна Данилова, канд. філос. наук (Київ, Україна);
Олександр Дем'янчук, д-р політ. наук, проф. (Київ, Україна);
Володимир Козаков, д-р держ. упр., проф. (Київ, Україна);
Павло Крукін, канд. фіз.-мат. наук, с. н. с., (Париж, Франція);
Катерина Меркотан, канд. політ. наук (Борне Суліново, Польща);
Валентина Мамонова, д-р держ. упр., проф. (Харків, Україна);
Андрій Мартинов, д-р іст. наук, с. н. с. (Київ, Україна);
Володимир Патраков (Степногорськ, Казахстан)
Людмила Приходченко, д-р держ. упр., проф. (Одеса, Україна);
Олена Шибанова-Росенко, канд. екон. наук, проф.
(Лондон, Велика Британія; Твер, Росія).

A87

Архетипіка і державне управління: громадянська самоорганізація, соціальна мобільність, суспільна інтеграція [Текст] : зб. наук. пр. переможців і кращих авторів Третього міжнар. конкурсу молодих учених ; 30 квіт. 2015 р., Ужгород – Скаліца / за наук. ред. Е. А. Афоніна, Г. Л. Рябцева. – К. : Псіхея, 2015. – 84 с.

ISBN 978-617-7234-05-9

До збірника увійшли статті переможців і кращих авторів Третього міжнародного конкурсу молодих учених, фінал якого пройшов у рамках Шостого теоретико-методологічного семінару за міжнародною участю «Архетипіка і державне управління: громадянська самоорганізація, соціальна мобільність, суспільна інтеграція» (30 квітня 2015 р., Ужгород, Україна ; Скаліца, Словаччина).

УДК 351/354(477)"2015"(082)

ББК67.9(4Укр)401я43

© Українська школа архетипіки, 2015

ISBN 978-617-7234-05-9

ЗМІСТ

До читача

Марина БІЛИНСЬКА 5

**Архетипіка і державне управління:
громадянська самоорганізація, соціальна мобільність, суспільна інтеграція**

Вікторія ДРУК. Архетипи комунікативної діяльності як основа сталих відносин держави і суспільства 9

Віктор ЗАМОРСЬКИЙ. Лідерство в системі державного управління як наслідок змін психосоціальної природи людини: архетипний підхід 14

Ольга КОВІНЧУК. Архетип території та його вплив на кластери в реалізації державної політики розвитку територій 21

Наталіна МОСКАЛЕЦЬ. Відповідальність особи як прояв архетипу цілісності у взаємодії конституційного суду та інших органів державної влади щодо забезпечення прав і свобод людини 29

Віталій ОМЕЛЬЯНЕНКО. Архетипний підхід до аналізу успішності системних інновацій на національному та місцевому рівнях 36

Людмила ПОНОМАРЕНКО. Прапор України як архетип цілісності і символ інтеграційних прагнень держави 45

Ігор РЕШЕВЕЦЬ. Рациональні та ірраціональні аспекти державної політики як суспільні прояви архетипів колективного несвідомого 52

Ористка СИДОРЧУК, Олена РЕШОТА. Архетипи демократичної управлінської культури: сутність та загальна характеристика 61

Юлія ЧЕРКАСОВА. Трансформація системи цінностей и отношения общества к архитектурному культурному наследию: архетипний підхід 71

Сергій ЯЦИК. Дескрипція архетипу самості як передумова розвитку механізмів державного управління: екзистенціальний аспект 80

Українська школа архетипіки 88

TABLE OF CONTENTS

To the reader

<i>Maryna BILYNSKA</i>	5
------------------------------	---

Archetypes and public administration:

civil self-organization, social mobility, public integration

<i>Viktoria DRUK</i> . Archetypes of communication as a basis for sustainable relations between the state and society	14
--	----

<i>Viktor ZAMORS'KYI</i> . Leadership in the public administration system as a consequence of the variable nature of social mobility: an archetypal approach	20
--	----

<i>Olga KOVINCHUK</i> . The archetype of territory and its influence on clusters in the implementation of the state policy of territorial development	28
--	----

<i>Natalina MOSKALETS'</i> . Liability of an individual as a manifestation of the archetype of the wholeness in the interaction of the Constitutional Court of Ukraine and other bodies of state power in ensuring human rights and freedoms	36
---	----

<i>Vitaliy OMELYANENKO</i> . Archetypal approach to the analysis of systemic innovation success at the national and local levels	44
---	----

<i>Lyudmyla PONOMARENKO</i> . The Flag of Ukraine as an archetype of integrity and a symbol of integrative tendencies of the state	51
---	----

<i>Igor RESHEVETS</i> . Wealth and money – the basic aspiration of the person: archetypal approach	60
---	----

<i>Oryslava SYDORCHUK, Olena RESHOTA</i> . Archetypes democratic administrative culture: the essence and general characteristics	70
---	----

<i>Yuliya CHERKASOVA</i> . Transformation values system in the FSU (archetypal approach)	79
---	----

<i>Sergii YATSYK</i> . Descriptions of the self-archetype as a precondition for development of the public administration: existential aspect	87
---	----

Ukrainian school of archetypes	88
---	----

11. Український національний архетип [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://texty.org.ua/pg/blog/pberest/read/54522/Ukrainskyj_nacionalnyj_arkhetyp.
 12. Чернявская Ю. В. Народная культура и национальные традиции [Електронний ресурс] / Ю. В. Чернявская. – Минск, 1998. – 170 с. – Режим доступу : http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Culture/Chern/17.php.
-

Vitaliy OMELIANENKO

*Assistant Professor of Economic Theory SSU
(Sumy, Ukraine)*

ARCHETYPAL APPROACH TO THE ANALYSIS OF SYSTEMIC INNOVATION SUCCESS AT THE NATIONAL AND LOCAL LEVELS

The paper deals with the features of the implementation of the system of innovation at the national and local level through the using of archetypal component of socio-economic system. Application of modified business transfer model order for institutional development gap between Ukraine and developed countries reducing is proposed.

Keywords: *innovative development, community, system innovation, society, socio-economic system, the mentality.*

УДК 323.2

Людмила ПОНОМАРЕНКО
*провідний фахівець відділу міжнародного
співробітництва управління забезпечення
міжнародних зв'язків Національної академії
державного управління при Президентові України
(Київ, Україна)*

ПРАПОР УКРАЇНИ ЯК АРХЕТИП ЦІЛІСНОСТІ І СИМВОЛ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ ДЕРЖАВИ

Здійснено спробу визначення архетипу прапора України як національного символу єднання та його впливу на життя української нації сьогодні.

Ключові слова: *прапор України, національний символ, єдність.*

Постановка проблеми. Питання національної символіки посідає важливе місце в житті держави та в процесі державотворення. Національні символи містять закодовану інформацію про суспільство, яке вони представляють. Саме ця інформація формує подальшу долю країни, вектори її розвитку та становлення. Щоб зрозуміти код нації, варто дослідити її національні символи, історію їх виникнення. Визначення архетипу нації дозволить сформулювати і принципи її подальших прагнень, тих важелів, які потрібно використовувати в процесі державотворення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перші публікації з проблеми української символіки (М. Грушевський, В. Кричевський, В. Модзалевський, Г. Нарбут, О. Назарук, В. Різниченко, Л. Цегельський), праці зарубіжних авторів (М. Андрусак, М. Битинський, М. Ковалевський, Є. Онацький, Р. Климкевич, О. Пастернак, В. Січинський, Т. Скотинський), а також дослідження сучасних українських учених (С. Білокінь, К. Гломозда, А. Гречило, М. Ернестюк, Л. Мельник, В. Сергійчук, А. Сокульський, В. Ткаченко, В. Ульяновський, Б. Якимович, Д. Яневський) містять дослідження про основні аспекти процесу утвердження української державної символіки [1]. Велика кількість сучасних публікацій зосереджується на проблемі розташування кольорів на прапорі, а не на питаннях, які значно вагоміші для молодого, відродженої держави, як, наприклад, вплив національних символів на формування менталітету українців, захист національних символів, їх популяризація та використання в державотворчих процесах і патріотичному вихованні нації.

Мета статті полягає у визначенні архетипу українського прапору, який сформувався у минулому, впливає на сьогодення та, безперечно, на майбутнє. Для цього потрібно виконати головне завдання – визначити, які прагнення та цінності наших предків отримали відображення в прапорі.

Виклад основного матеріалу. Кожне суспільство, кожна держава переживає різні епохи та етапи свого розвитку й становлення, які можуть відповідати історичним періодам (Античність, Середньовіччя), територіальним межах (Римська імперія, СРСР), суспільно-політичним змінам (Хрущовська відлига, перебудова), глобальним подіям (Наполеонівські війни, Друга світова війна) тощо. Ці періоди часто нашаровуються один на один або мають невідповідності, наприклад між календарно-історичним часом свого розвитку, рівнями соціального чи культурного розвитку.

Однак на кожному етапі свого існування всі державні утворення мають власну символіку. Поява нової держави на карті світу завжди супроводжується появою символіки, яка тією чи іншою мірою відображає цю державу. Згадаймо лише прапор США, який зображає 13 червоних та білих смуг – символ 13 колоній, які утворили Сполучені Штати, та 50 зірок, що уособлюють сучасні 50 штатів. Прапор Великої Британії об'єднує прапори трьох країн: прапори святого Георга (Англія), святого Андрія (Шотландія) і святого Патрика (Ірландія). На прапорі Канади символічні полоси – два океани – омивають кленовий лист, що символізує єдність нації.

Орел на прапорі Казахстану символізує державну владу, а для степовиків ще й волю, незалежність, політ у майбутнє. Синій скандинавський хрест на білому тлі прапору Фінляндії символізує блакитне небо та тисячі фінляндських озер, а також білі зимові сніги. Сумнозвісний прапор Мозамбіку містить зображення автомату Калашникова, який для громадян країни символізує боротьбу за незалежність.

У цьому сенсі прапор України можна назвати традиційним, незалежно від того, яке тлумачення чи розташування мають національні барви. Вибір кольорів та їхнє значення великою мірою визначає стратегію подальшого розвитку держави та її пріоритетів. Українська історія однозначно свідчить про обраність саме синього та жовтого як національних кольорів та прадавність їхнього походження.

Синя та жовта барви використовувалися ще з часів України-Русі: і на корогвах Галицько-Волинського князівства, і на знаменах запорожців, і на гербах українських земель та міст, і на гербах українських гетьманів та козацької старшини, а та-

кож у часи української революції початку XX століття. Використовувалися ці кольори в різних частинах українських земель, тож не дивно, що з відновленням української держави саме вони утворили Державний Прапор України.

Традиційно заведено вважати, що синій (блакитний) колір символізує небо, а жовтий – поле стиглої пшениці. Синій колір трактується як честь, вірність, щирість, мир, безкрайність неба, безпека й злагода, а жовтий – щедрість, добробут, велич і повага [2].

Узагалі, пшениця – це один із найсильніших та наймісткіших українських символів. З одного боку, пшениця символізує для українців добробут і багатство, адже Україна добре відома своїми ланами та щедрими врожаєм, про що свідчить навіть почесний статус «житниці Європи» та постачання українського зерна в 90 країн світу [3]. Водночас пшеничний колосок – один із найбільш часто вживаних символів-нагадувань про одну з найстрашніших трагедій в історії українського народу – Голодомор. Найбільша цинічність цього злочину радянського режиму полягає в тому, що українці, які поколіннями займалися хліборобством, гинули сотнями тисяч від голоду, засуджені до смерті навіть за декілька пшеничних колосків, знайдені на полі після збору врожаю. У радості чи горі символ (колосок чи поле з колосків на прапорі) об'єднує, гуртує націю, виступаючи єднальною ланкою між життям та смертю, минулим, сьогоденням та майбутнім. І саме цей архетип об'єднання перед обличчям випробувань властивий українському прапору.

Однак використання синіх та жовтих барв на козацьких знаменах, гербових символах гетьманів та в часи визвольних змагань свідчить також про те, що символіка прапора не має права трактуватися лише в аграрному напрямі. Люди, які піднімали стяги з цими барвами, були безперечно воїнами, а не хліборобами. А історія України з часу її заснування повниться переказами саме про військову звитягу українців. Водночас ці барви слугували нагадуванням, за що боролися покоління наших предків, якими були їхні ідеали та прагнення. Важливим фактом є те, що ці національні барви використовувалися і на офіційному рівні – в державотворчих процесах, зокрема в місцевому самоврядуванні, їх зображали не лише на прапорах, але, відповідно до традицій, на гербовій символіці українських земель і міст. Тож, український прапор – символ не тільки хліборобів, а воїнів і державних мужів.

Цікавим є той факт, що для українського народу традиційними є ще й інші дві барви – червона та чорна, які також мають широке використання у суспільстві.

Червоно-малинові та чорні кольори часто використовувалися в одязі та на знаменах запорозькими козаками і повстанцями проти радянського режиму з різних регіонів України. Червоний колір доволі часто зустрічається в світовій геральдиці, однак можна стверджувати, що червоні та чорні кольори, які використовувалися борцями за незалежність українських земель, були саме кольорами боротьби. Очевидно, що не завжди яскраві та святкові жовто-блакитні кольори відповідали потребі українців до самовираження через світ символів, що й породило використання більш агресивних, темних кольорів. Щоправда, не варто плутати червоні кольори козацьких знамен із червоним прапором Радянського Союзу (а він, до речі, також символізував боротьбу, але вже за ідеали соціалізму й комунізму) та похідними від нього.

Червоний та чорний традиційно є найбільш уживаними барвами у вишивці, які відображали дві протилежні сторони людського буття: червоний – любов, жага,

світло, боротьба, а чорний – журба, нещастя, горе, смерть. Якщо жовтий (золотий) асоціюється зі стиглим колоском пшениці, то червоний – із калиною, зображення якої часто використовуються у народному мистецтві. Колосся пшениці, переплетене з кетягами калини, запропоновані як елементи великого Герба України, були покликані символізувати щедрість і багатство української землі та миролюбність українців. Однак калина в народній творчості часто асоціюється із стражданнями, смертю та боротьбою, прикладом чого є пісня «Ой у лузі червона калина...», яка була гімном Українських січових стрільців і була широко популярна в лавах УПА. Тож, аналізуючи національні барви, потрібно дивитися ширше, не обмежуючи себе традиційними тлумаченнями.

Поруч із матеріальним наш світ тісно пов'язаний із світом духовним. Тому такого багато відтінку набувають питання розташування смуг на українському прапорі. Підсвідомо ворухнуться питання, а чи правильно було формалізовано вигляд державного прапора. Однак чіткої відповіді на це запитання не існує. Сучасний прапор є відображенням сучасної України, а прапори та й інші державні символи, як відомо, мають тенденцію змінюватися під впливом історії. Залежно від потреб окремої нації змінювалося розташування кольорів чи кількість елементів на її прапорах. Так і Україна сьогодні має прапор, сучасний вигляд якого є результатом болісного процесу творення національних символів багатьма поколіннями українців.

У питанні національних символів та їх тлумаченні необхідно орієнтуватися на історичні умови й територіальні особливості їх формування, а також на розумінні цих символів самим етносом. У питаннях національної символіки загальновживані тлумачення символів не завжди спрацьовують. Правила німецької геральдики, яким начебто суперечить український прапор, не були використані навіть у прапорі сучасної Німеччини, де кольори розташовані «з темряви (чорний) рабства через криваву (червоний) битву до золотого (золотий) світла свободи» [4].

Східні ж учення щодо тлумачення кольорів (фен-шуй, наприклад) мають мало спільного з українською традицією, яка заклала підґрунтя у створення сучасного прапора, тому не можуть вважатися підставою для його зміни. Більш того, незважаючи на позитивну характеристику перевернутого прапора відповідно до «Книги змін», країни, для яких її вчення є актуальнішим, ніж для України, мають національні символи, зовсім не схожі на гексаграму «Розквіту» чи український прапор.

Національна символіка слугує свого роду поясненням минулого нації, її коренів та спрямовує подальший її рух. Символ, існуючи в сьогоденні, проектує себе на минуле й на майбутнє. Так, американський прапор свідчить, що країна розпочалася з 13 колоній, щоб потім перетворитися на 50 штатів, які відтак житимуть і працюватимуть разом задля розвитку своєї країни. Український же прапор відображає прагнення до життя на своїй власній, «Богом даній» землі під мирним небом.

Для українців є характерним поєднання здавалося б протилежних властивостей: миролюбності й войовничості, життя і смерті, індивідуалізму і вміння об'єднуватися.

У суспільстві образ українця традиційно асоціюється із його свободолобством. Михайло Костомаров свого часу відзначав, що українці своєю характерною рисою мали особисту свободу, тоді як росіянам властива в першу чергу общинність [5].

Часто це свободолобство грало проти самих українців, не даючи їм змогу об'єднатися проти спільного ворога. Поодинокі ж вони були приречені на поразку. Ра-

дзянський період приніс чимало колективістських рис українцям, розмивши особливість національного менталітету, однак нав'язані формати поведінки з часом розвиваються, відкриваючи ті шаблони поведінки, які властиві народу на підсвідомому рівні.

Інтеграційні прагнення, закладені у поступальний рух української нації, який був властивий їй протягом усього існування, часом мають суперечливий характер та не знаходять єдиного лідера, який би влаштував усіх учасників цього руху. Проте історична традиція свідчить про схильність українців обирати свої цілі й лідерів вільно, відкрито та демократично, звідси ж походить традиція проведення віче та виборів гетьманів. Усі спроби порушити сформовану поколіннями традицію настановлюються на свідомий і несвідомий опір українців та є приреченими на провал. Українцям, на відміну від росіян, не потрібен сильний, єдиноосібний лідер, який буде їм вказувати, як жити. Їм потрібна чесна людина, на першому місці серед пріоритетів якої буде саме благополуччя нації. Така людина може бути обрана дуже швидко, але так само швидко може втратити милість народу, викликати невдоволення та бути замінена на іншу, і все це – шляхом всенародного обговорення.

Символізм національного прапору, його кольорів глибоко інтегрувався у підсвідомість українців, виринаючи на поверхню у найважчі і найбільш переломні періоди української історії: 1917, 1991, 2014 роки. Кожного разу разом із черговим історичним зламом починали майоріти численні українські прапори, демонструючи всім і кожному монолітність, цілісність української нації. Українцям вдається кожного разу повертатися до свого справжнього єства, яке спромоглося вижити незважаючи не лише на відсутність сприятливих для цього умов, а і на існування відверто протилежних, руйнівний впливів, як-то нищення культури, приниження мови, спотворення історії та плондрування традицій.

Помилковим є сприймати національні кольори та їх традиційне мирне тлумачення як ознаку слабкості нації, аграрності та провінційності. Українці – далеко не мирна нація, про що свідчать завоювальницькі походи Київських князів, війни запорізьких козаків, служба українців не лише у власних, але і в сусідніх арміях, незламний повстанський дух багатьох поколінь патріотично налаштованих українців. Навіть сьогодні, коли українська армія після двох десятиків років занепаду знову під синьо-жовтими прапорами нарощує свою міць, можна прослідкувати наступність, спадковість поколінь українських бійців – від воїнів, що боронили кордони Київської Русі, козаків, які вважалися однією із найбоєздатніших військових сил свого часу, повстанців УПА та Холодного Яру, до сучасної української армії, добровольчих батальйонів, «кіборгів» та «укропів». Попри свою задекларовану і Конституцією, і символікою миролюбності, українська нація все ж таки лишається нацією воїнів.

Ще донедавна в свідомості пересічного українця державний прапор мав стійку асоціацію з колишніми діями нашого народу й історією, що дійшла до наших часів у вигляді двох смужок тканини. Однак Революція Гідності, анексія Криму та бойові дії на Сході України змінили ставлення українців до національного стягу. З офіційного символу держави він перетворився на справжній національний стяг України – символ, з яким українці спочатку вийшли на вулиці, а потім узали в руки зброю; символ, який таки зміг згуртувати націю, об'єднати її з розрізнених індивідуумів в єдиний народ.

Показовим є те, що національні символи сьогодні отримали нове життя, звучання та значення, і тут йдеться не лише про прапор, герб та гімн, а і про історичні постаті (Шевченко, Грушевський, Бандера), народні та популярні українські пісні, національні барви (не лише жовто-блакитні, а й червоно-чорні) тощо.

Переоцінку отримали й історичні події та їх наслідки для сучасної України. Як приклад можна навести «ленінопад», який показав, що народ більше не бажає миритися з нав'язаними ідолами, діяння яких суперечили інтересам української нації, або ж офіційне визнання правового статусу та вшанування пам'яті всіх борців за незалежність України, незважаючи на те, під якими прапорами чи з якими лозунгами вони обстоювали незалежність своєї землі.

Тож, тепер можна говорити про усвідомлення українцями свого справжнього «я». Звісно, процес народження нації відбувається повільно. Але вже сьогодні видно, що Україна виходить із затяжного кризового періоду та поступово рухається у напрямку реформування, повернення до своїх витоків, розвитку та процвітання.

Універсальним для розвитку кожної країни можна назвати епохальний історичний цикл, який складається з двох протилежних історичних періодів (інволюція, еволюція) та двох транзитивних переходів (коеволюція, революція). Умовно ці історичні періоди утворюють схематичну послідовність революція-інволюція-коеволюція-еволюція [6].

Революційний етап передбачає повний переворот соціальної структури суспільства та скеровує розвиток суспільства до регресу або прогресу. Цей етап уособлює результати розвитку суспільства за весь епохальний цикл і призводить до нового етапу розвитку – інволюційного. Інволюційний етап відображає час засвоєння тих змін, які були набуті під час революції. Наступний коеволюційний етап є транзитивним до стану еволюції, яка призводить епохальний історичний цикл до його апогею, коли відбувається гранично високе використання результатів попередніх етапів та починається підготовка до наступного епохального циклу.

Україна вже повністю подолала два епохальних цикли і зараз перебуває на третьому, коеволюційному, етапі, а отже, попереду період еволюції для українського суспільства, якому, зокрема, характерна не лише модернізація традиційного суспільства, а і набуття суспільством нових соціальних рис, актуалізація ознак власного попереднього періоду розвитку [6].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Економічні, політичні, соціальні та культурні зміни, які сьогодні переживає Україна, мають суттєвий вплив на сприйняття державного прапору українцями. Зараз відбувається переоцінка існуючих у суспільстві стереотипів та повернення нації до властивих їй, а не нав'язаних ззовні, архетипів поведінки та сприйняття дійсності.

Прапор сучасної України є символом цілісності української нації, архетип якої було закладено з часів Київської Русі та який формувався протягом усього періоду існування нації. Сьогодні інтеграційний вплив національного символу має суттєвий позитивний ефект у всіх куточках держави. Через символи громадськість здатна звертатися до влади, а держава має змогу відповідати на звернення громадськості. Не варто недооцінювати силу символів, особливо тих, що пришли в наше життя із глибини століть.

З підвищенням самосвідомості українців, визнання ними свого українського «я», глибшим дослідженням власної історії, значення національних символів для народу зростатиме, і, відповідно, зростатиме запит у суспільстві на задоволення потреби, зашифрованої в тому ж державному прапорі. Йдеться про утвердження сильної, монолітної держави, здатної захистити себе на політичній арені та на полі бою, яка ґрунтуватиметься на особистій свободі кожного громадянина, праві спільно вирішувати долю країни та прозоро обирати її керівництво, а також на задоволенні однієї з базових потреб українців – забезпеченні власного добробуту через наполегливу працю. Саме в цьому напрямку і мають відбуватися подальші дослідження в цій галузі.

Список літератури

1. Капелюшний В. П. Українська національна державність доби визвольних змагань (1917–1921 рр.): історіографія : автореф. дис... д-ра іст. наук: 07.00.06 / В. П. Капелюшний ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2004. – 46 с.
2. Українська національна-державна символіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://khorol.just.gov.ua/info/46/>.
3. Білоусова Н. Із житниці Європи – в «аграрного тигра» світу [Електронний ресурс] / Н. Білоусова. – Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/uk/article/ekonomika/iz-zhitnici-ievropi-v-agrarnogo-tigra-svitu>.
4. Прапори Європи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/Прапори_Європи.
5. Костомаров Н. Две русские народности [Електронний ресурс] / Николай Костомаров // Основа. – СПб., 1861. – № 3. – С. 33–80. – Режим доступу : <http://litopys.org.ua/kostomar/kos38.htm>.
6. Афонін Е. А. Суспільний розвиток від Різдва Христового = Social development AD [Електронний ресурс] / Е. А. Афонін, О. М. Бандурка, А. Ю. Мартинов. – К. : Парлам. вид-во, 2000. – Вип. 1. – 312 с. – Режим доступу : http://lib.rada.gov.ua/static/LIBRARY/povni_text/Soc_Devel_2000.zip.

Lyudmila PONOMARENKO

*Leading specialist of the Division of the International Cooperation,
the International Relations Department, the National Academy
for Public Administration under the President of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)*

THE FLAG OF UKRAINE AS AN ARCHETYPE OF INTEGRITY AND A SYMBOL OF INTEGRATIVE TENDENCIES OF THE STATE

The article contains an attempt to determinate the archetype of the Flag of Ukraine as a national symbol of integrity and its influence on the life of the Ukrainian nation today.

Keywords: *flag of Ukraine, national symbol, integrity.*